

**Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши ва
Ўзбекистон Республикаси Сув хўжалиги вазирлиги ўртасида ижтимоий-иқтисодий
масалаларга оид 2022-2024 йиллар учун**

ТАРМОҚ КЕЛИШУВИ

1. УМУМИЙ БЎЛИМ

1. Ушбу Тармоқ келишуви Сув хўжалиги вазирлиги, шунингдек унинг тизимидаги ташкилотлар фаолиятининг барқарорлигини таъминлаш ва тармоқ ходимларига меҳнат, ижтимоий-иқтисодий масалаларда қонунчиликка нисбатан имтиёзлироқ кафолатлар белгилаш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексига асосан тузилган бўлиб, Сув хўжалиги вазирлиги (бундан кейин Иш берувчи) ва Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши (бундан кейин “Республика кенгаши”) кейинги ўринларда “Томонлар” деб аталади. Мазкур Келишув тизимидаги барча ташкилотларга, шунингдек уларнинг раҳбарларига ҳамда касаба уюшма қўмитаси аъзоларига тадбиқ этилади ва тизимидаги ташкилотларда жамоа шартномалари шартларини белгилашда минимал талаб кўрсаткичи учун асос бўлади.

3. Ушбу Тармоқ келишуви Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси, “Аҳоли бандлиги тўғрисида”ги, “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги, “Касаба уюшмалари тўғрисида”ги Қонунлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Ўзбекистон Иш берувчилар конфедерацияси ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид имзоланган 2020-2022 йиллар учун Бош келишуви ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланган бўлиб, Сув хўжалиги вазирлиги ва Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши қуйидагиларни амалга оширишни ўз зиммаларига оладилар:

- меҳнат қонунчилиги бузилишининг олдини олиш борасида касаба уюшмалари ҳамкорлигида тизимда қонун устувордигини таъминлайдилар;

- колл-марказлар, сайёр қабулларни жорий этиш ва ишонч телефонлари тармоғини кенгайтириш орқали ижтимоий-меҳнат масалалари юзасидан аҳоли билан қайта алоқа механизмини янада такомиллаштириш;

- Меҳнат бозорини тартибга солиш соҳасида қонунчиликда белгиланган тартиб устидан назорат самарадорлигини ошириш, шу жумладан, касаба уюшмалари инспекцияларининг иштирокини кенгайтириш;

- Ўзбекистон Республикаси томонидан ратификация қилинган барча конвенция ва протоколларига оғишмай риоя этишга доир чоралар тизимини ҳар йили таҳлил қилиб бориш;

Халқаро Меҳнат Ташкилотининг:

- “Зўраки ёки мажбурий меҳнат тўғрисида”ги 29-сонли Конвенция ва шу Конвенцияга Баённома;

- “Болалар меҳнатининг оғир шакллари таъқиқлаш ва йўқ қилишга доир шошилинч чоралар тўғрисида”ги 182-сонли Конвенция;

- “Қирқ соатлик иш ҳафтаси тўғрисида”ги 47-сонли Конвенция;

- “Ҳақ тўланадиган таътил тўғрисида”ги 52-сонли Конвенция;

- “Меҳнат инспекцияси тўғрисида”ги 81-сонли Конвенция;

- “Бирлашмалар эркинлиги ва касаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги 87-сонли Конвенция;

- “Меҳнат хавфсизлиги ва гигиенасига қўмаклашиш асослари тўғрисида”ги 187-сонли Конвенция;

- “Жамоа музокараларини ташкил этиш ва юритиш ҳуқуқи принципларини қўллаш тўғрисида”ги 98-сонли Конвенция;

- “Тенг аҳамиятли меҳнат учун эркаклар ва хотин-қизларга тенг ҳақ тўлаш тўғрисида”ги 100-сонли Конвенция;

- “Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги 103-сонли Конвенция;

- “Мажбурий меҳнатни тугатиш тўғрисида”ги 105-сонли Конвенция;

- “Меҳнат ва иш турлари соҳасида камситишлар тўғрисида”ги 111-сонли Конвенция;

- “Иш билан таъминлаш соҳасидаги сиёсат тўғрисида”ги 122-сонли Конвенция;

-“Қишлоқ хўжалигида меҳнат инспекцияси тўғрисида”ги 129-сонли Конвенция;
-“Меҳнаткашларнинг вакиллари тўғрисида”ги 135-сонли Конвенция;
-“Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида”ги 138-сонли Конвенция;
-“Халқаро Меҳнат нормалари қўлланилишига қўмаклашиш учун уч томонлама маслаҳатлашувлар тўғрисида”ги 144-сонли Конвенция;

-“Қурилишда меҳнат хавфсизлиги ва гигиенаси тўғрисида”ги 167-сонли конвенцияси (Женева, 1988 йил 20 июнь).

-“Жамоа музокараларини олиб бориш тўғрисида”ги 154-сонли Конвенцияларига оғишмай рноя этилишини таъминлаш;

-тизимдаги барча ходимларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш борасида меҳнат қонунчилиги меъёрларининг бузилишларини олдини олиш ва меҳнат муносабатларини тартибга солиш масалаларида ўқув-семинарлар ташкил қилиш, шунингдек, долзарб ижтимоий-иқтисодий масалаларни муҳофаза қилиш учун касаба уюшмаси фаоллари ва вакиллари билан давра суҳбатлари ташкил қилиш ҳамда ўқув семинарларда “Халқаро ва миллий меҳнат стандартлари” мавзусида тренинглар ва тушунтиришлар олиб бориш;

-тизим ташкилотлари раҳбарлари билан касаба уюшмаси қўмиталари ўртасида жамоа шартномалари тузилишида амалий ёрдам кўрсатиш ҳамда жамоа шартномаларига ходимларнинг касбий, ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ва интеллектуал манфаатларини ҳимоя қилишнинг энг долзарб масалаларининг киритилишига эришиш ва бажарилишини назорат қилиш;

-бандликнинг беқарор турларида банд фуқаролар ҳуқуқлари таъминланишига қўмаклашиш;

-иш берувчи ҳудудий бошқармалар ва филиалларда касаба уюшмаси ташкилотларини тузишга қўмаклашиб, уларнинг фаолияти учун керакли шароитлар яратишда ҳамкорлик қилади.

3. Тизим ташкилотларида жамоа шартномаларига ходимларнинг одоб - ахлоқ нормалари киритилишини таъминлайдилар.

4. “Иш берувчи” жамоа шартномасини тузиш пайтида ходимлар учун белгиланадиган устама, рағбатлантириш тўловлари, ижтимоий кафолатлар ва имтиёзларни ушбу Тармоқ келишувда белгиланганидан кам бўлмаслигини таъминлайди.

5. “Иш берувчи” томонидан устама, рағбатлантириш тўловлари, ижтимоий кафолатлар ва имтиёзларни қўллаш ва кенгайтириш тизимдаги ташкилотлар томонидан тузиладиган жамоа шартномалари асосида ўз молиявий имкониятларидан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади.

6. “Иш берувчи” бошланғич касаба уюшмаси фаолияти учун зарур шароитлар яратиш, янги ташкилотларда касаба уюшмаси ташкилотини тузишга қўмаклашиш, уларнинг фаолияти учун керакли шароитлар яратиш, касаба уюшмаси қўмитаси аъзоларига, юқори касаба уюшмаси органлари таркибига сайланган фаолларга қисқа муддатли ўқувларда иштирок этишга рухсат бериш ва бунда харажатларни иш берувчи маблағлари ҳисобидан қоплаш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

Шунингдек, корхона, ташкилотларда ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатлари билан боғлиқ қарорлар қабул қилувчи комиссия таркибига касаба уюшмаси ташкилоти вакили киритилади.

7. “Иш берувчи” ҳар бир қуйи ташкилотлардаги касаба уюшмаси қўмиталари ўз фаолиятини амалга ошириши учун уларга хона, жиҳозлар, компьютер техникаси, алоқа ва интернетга уланиш воситалари, канцелярия моллари ва зарур ҳолларда транспорт воситасидан фойдаланиш шароитларини яратилиш мажбуриятини олади.

8. “Иш берувчи” ва тизимдаги ташкилотлар раҳбарлари меҳнат меъёрларини ишлаб чиқишда ҳамда ходимларнинг манфаатларига тегишли меъёрий ҳужжатларни қабул қилишда касаба уюшмалари органлари билан ўзаро келишадилар.

9. Томонлар тармоқ ходимларининг турмуш даражаси ва ижтимоий ҳимояланишини ошириш мақсадида мазкур Тармоқ келишуви мажбуриятларининг тўлиқ амалга оширилишини таъминлаш учун мунтазам равишда чора-тадбирларни амалга ошириб боришга келишиб олдидлар.

10. Томонлар Халқаро меҳнат ташкилотининг “Бирлашмалар эркинлиги ва касаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги 87-сонли Конвенцияга мувофиқ

ташкilotларда ходимлар вакиллариининг эркин фаолият кўрсатиши учун шароитлар яратишга кўмаклашади.

11. Томонлар Тармоқ келишувининг бажариш якунларини касаба уюшмалари ва иш берувчиларнинг кўшма мажлисларида, шунингдек, меҳнат жамоаларининг умумий йиғилиш(конференция)ларида тегишли йилнинг 1 февралидан, жамоа шартномаларини бажарилиши эса 1 апрелдан кечиктирмаган муддатларда кўриб чиқилишини таъминлайдилар.

II. МЕХНАТ ШАРТНОМАСИ, БАНДЛИК КАФОЛАТЛАРИ

12. Иш берувчи:

- ходимларни меҳнат шартномасига асосан иш билан таъминлайди, уларга хавфсиз меҳнат шароитини яратади;
- ходимлар билан тузилган меҳнат шартномаси Меҳнат кодексининг 100-моддаси 2-қисми, 1, 2 ва 6-бандлари, 106-моддаси 2-бандида кўрсатилган асосларда бекор қилинса, “Иш берувчи” ходимга мутахассислиги ва малакасига мувофиқ келадиган иш таклиф этади ва тизимдаги мавжуд вакант жойларга ишга жойлаштириш чораларини кўради;
- касаба уюшмаларининг ҳуқуқларига риоя этиши, уларнинг фаолиятига кўмаклашиш;
- ходимларнинг манфаатларига дахлдор қарорлар қабул қилингунига қадар касаба уюшмалари билан маслаҳатлашувлар ўтказиш, меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига ва норматив ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда эса уларнинг розилигини олиш;
- касаба уюшмаларининг таклифларини ўз вақтида кўриб чиқиш ва уларга қабул қилинган қарорлар ҳақида ёзма шаклда, сабабларини кўрсатган ҳолда хабар қилиш;
- касаба уюшмалари органлари вакиллари иш жойларига монеликсиз киритиши;
- касаба уюшмаларига ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқ ва манфаатларига ҳамда меҳнат муҳофазасига тааллуқли бўлган масалалар бўйича зарур ахборотни тўловларсиз тақдим этиш;
- касаба уюшмалари органлари таркибига сайланган ва ишлаб чиқаришдаги ишидан озод этилмаган шахсларга касаба уюшмаларига оид мажбуриятларини иш вақтида бажариши учун вақт бериши; (бунда касаба уюшмаларига оид мажбуриятларни бажариш вақти иш ҳафтаси соатлари сонининг 30 фоизидан кам бўлмаслиги керак);
- касаба уюшмаларига жамоа шартномалари ва келишувда белгиланган мақсадлар учун маълум миқдорларда маблағлар ўтказиш;
- ходимларнинг аризаси мавжуд бўлганда Иш берувчи ўзининг банкдаги ҳисоб-варағида касаба уюшмаси учун махсус ҳисоб-варақ очиб бериши ҳамда касаба уюшмасининг тегишли ҳисоб-варағига ходимларнинг иш ҳақидан ушлаб қолинган касаба уюшмасига аъзолик бадалларини ўз вақтида ўтказилишини таъминлаш;
- жамоа шартномалари орқали меҳнатга ҳақ тўлаш, меҳнат шартлари ва уни муҳофаза қилиш, меҳнат ва дам олишни тартибга солиш, иш ҳақидан қонунчиликда кўзда тутилмаган ушлаб қолишларга йўл қўймаслик чораларини кўриш;
- наrxларнинг ўзгариб боришига, инфляция даражасига, келишувларда белгилаб қўйилган кўрсаткичларнинг бажарилишига қараб меҳнатга ҳақ тўлашни тартибга солиш механизмини таъминлаш;
- ходимларнинг лавозим маошлари Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонларига асосан белгиланган тартибда ошириб борилишини таъминлайди;
- ходим Иш берувчининг ташаббуси билан бошқа ишга вақтинча ўтказилган вақтда унинг бажарган ишига қараб, лекин аввалги лавозимидаги иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда иш ҳақи тўлайди;
- “Иш берувчи” ва тизимдаги қуйи ташкilotлар бошлиқлари Касаба уюшмалари томонидан киритилган ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳамда манфаатларига дахлдор бўлган тақдимномаларни белгиланган (бир ҳафта) муддат ичида кўриб чиқиб, натижаси ҳақида хабар берадилар.

13. Ходимларнинг меҳнат шартномасини касаба уюшмаси кўмитасининг олдиндан розилигини олмай туриб иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишга йўл қўйилмайди. Лекин қуйидаги ҳолларда касаба уюшмаси кўмитасининг розилигини олиш талаб этилмайди:

- корхона тугатилиши муносабати билан;
- корхона раҳбари билан тузилган Меҳнат шартномасини Меҳнат кодекси

100-моддаси иккинчи қисмида назарда тутилган асослардан бирига кўра;

-Меҳнат кодексининг 100-моддаси иккинчи қисмининг 6-бандига кўра Иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинган тақдирда.

14. “Иш берувчи”да штатдаги ходимлар ўртача сонининг ўн ва ундан ортиқ фоизи ишдан бўшатилиши ходимларни оммавий равишда ишдан бўшатилиши деб ҳисобланади. (Ўзбекистон Республикаси “Аҳоли бандлиги тўғрисида”ги Қонуннинг 18-моддаси). Иш берувчи ходимларни оммавий равишда ишдан озод этиш эҳтимоли тўғрисида камида икки ой олдин тегишли касаба уюшмаси органига ахборот тақдим этиш ва ишдан озод этиш оқибатларини енгиллаштиришга қаратилган маслаҳатли ишларни амалга ошириш, шунингдек камида икки ой олдин ҳар бир ходимнинг касби, мутахассислиги, малакаси ва меҳнат ҳақи миқдорини кўрсатган ҳолда, бўлажак ишидан озод қилиш тўғрисидаги маълумотларни маҳаллий меҳнат органига ҳам маълум қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

15. Касаба уюшмаси кўмиталари “Иш берувчи”нинг ташаббусига кўра меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик сўраб киритилган тақдимномани Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Ижроия кўмитасининг 2021 йил 19 мартдаги 2-37 “с”-сонли қарори билан тасдиқланган “Касаба уюшмаси органида иш берувчининг тақдимномасини кўриб чиқиш тартиби” асосида 10 кун муддатдан кечиктирмай кўриб чиқади.

16. Касаба уюшмаси органларидаги сайлаб қўйиладиган лавозимларга сайланганлиги сабабли ишлаб чиқаришдаги ишидан озод қилинмаган ходимлар вакилларига интизомий жазо чораларини қўллаш, улар билан “Иш берувчи” ташаббусига кўра меҳнат шартномасини бекор қилиш амаллари Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексига, Ўзбекистон Республикаси “Касаба уюшмалари тўғрисида”ги Қонунида ҳамда Халқаро меҳнат ташкилотининг “Корхоналарда меҳнаткашлар вакиллари ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларга бериладиган имкониятлар тўғрисида”ги 135-Конвенциясида назарда тутилган чекловларга риоя қилинган ҳолда амалга оширилади.

17. Штатлар қисқартирилганда пенсияга чиқишлари учун икки йил ва ундан камроқ вақт қолганда ходимларни ишда қолдирилишида афзалликлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 103-моддасида қайд этилган ишда қолдириш учун бериладиган имтиёзли ҳуқуқлардан кейин қўлланилади.

18. Ходимларни аттестациядан ўтказишдан камида 2 ой олдин ходимлар огоҳлантирилади, камида 1 ой олдин тахминий саволлар билан таништиришни назарда тутувчи қоидалар аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низомда белгиланади.

19. Тизимда янги иш ўринларини ташкил этиш, филиалларнинг тугатилиши жараёнида ходимларнинг қонуний ҳуқуқларига риоя этиш, уларни қайта ўқитиш, малакасини ошириш, ижтимоий ҳимояга муҳтож шахсларни ишга жойлаштиришга эътиборни қаратиш ва бажариш бўйича тизимли чора-тадбирлар амалга оширилишини таъминлаб бориш ишлари амалга оширилади.

20. “Иш берувчи” тизимида имконияти чекланган болаларни тарбиялаётган oilаларни, ишлаётган оналарни ижтимоий муҳофаза қилиш ва қўллаб-қувватлашни қонун ҳужжатларида кўзда тутилган чораларининг амалга оширилишини таъминлаб боради.

21. Олий таълим муассасалари битирувчилари, Ўзбекистон Республикаси Қуролли кучлари сафидан муддатли ҳарбий хизматдан қайтган шахслар, ёшлар, вояга етмаган фарзандлари бор аёллар, ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли қатламларини ишга жойлаштирилишига ҳар томонлама кўмаклашади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 6 сентябрдаги 743-сонли қарори билан тасдиқланган “Ишларнинг айрим технологик турлари, ишлаб чиқаришлар ва иқтисодий фаолият турлари бўйича ишчиларнинг тариф ставкаларини оширишнинг тармоқ коэффициентларини қўллаш тартиби ва уларнинг миқдорлари тўғрисида Низом” талаблари тадбиқ қилинишини;

-кўчма ва қатнаш тусидаги ишлар учун устамалар белгиланадиган ходимлар касблари ва лавозимлари рўйхати, шунингдек устамалар миқдори иш берувчилар томонидан касаба уюшмаси кўмитаси билан келишилган ҳолда белгиланишини ва жамоа шартномаларида кўрсатилишини таъминлайди;

III. ИШ ВАҚТИ ВА ДАМ ОЛИШ ВАҚТИ

22. “Иш берувчи” тизимидаги ходимлари учун иш вақтининг нормал муддати ҳафтасига қирқ соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас. Иш кунининг бошланиши ва тугаш вақти ички меҳнат тартиби қоидалари меъёрларида белгилаб қўйилади.

23. Ходим билан “Иш берувчи” ўртасидаги келишувга биноан ходимга тўлиқсиз иш куни ёки иш ҳафтаси белгилаб қўйилиши мумкин. (МК 119 моддаси).

Шунингдек, ҳомиладор аёлнинг, ўн тўрт ёшга тўлмаган боласи (ўн олти ёшга тўлмаган ногиронлиги мавжуд) бор аёлнинг, шу жумладан ҳомийлигида шундай боласи бор аёлнинг ёки оиланинг бетоб аъзосини парвариш қилиш билан банд бўлган шахснинг илтимосига кўра, “Иш берувчи” тиббий хулосага мувофиқ тўлиқсиз иш куни ёки тўлиқсиз иш ҳафтаси белгилайди.

Тўлиқсиз иш вақти шарти билан ишлаш ходимнинг йиллик асосий меҳнат таътилининг муддатини, меҳнат стажини ҳисоблашни ҳамда бошқа меҳнат ҳуқуқларини бирон бир тарзда чеклашга асос бўлмайди ва ишланган вақтга мутаносиб равишда ҳақ тўланади.

24. Дам олиш ва байрам кунларида ишлатиш тақиқланади. “Иш берувчи”нинг фармойиши ёки буйруғи асосида ишлаб чиқариш заруриятларидан келиб чиққан ҳолда айрим ходимларни дам олиш ва байрам кунлари ишга жалб этишга, жамоа шартномасида белгиланган асослар бўйича ўрнатилган тартибда йўл қўйилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҳар йили расмий саналарни нишонлаш даврида қўшимча ишланмайдиган кунларни белгилаш ва дам олиш кунларини кўчириш тўғрисидаги Фармонига мувофиқ белгиланган қўшимча дам олиш кунлари ҳар йилги меҳнат таътилининг давомийлигини қисқартиришга олиб келмайди.

25. Барча ходимларга ҳар йили асосий ва қўшимча меҳнат таътили берилади. Қўшимча таътил олиш ҳуқуқини берувчи ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати, таътиллارнинг муддати, уларни бериш тартиби ва шартлари жамоа шартномасида белгиланади.

Календар йили бошлангунга қадар касаба уюшмаси кўмитаси билан келишган ҳолда кейинги йил учун меҳнат таътили жадваллари тузилади. Жадвал бўйича белгиланган таътилдан фойдаланиш вақти ходим ва иш берувчи ўртасидаги келишувга мувофиқ ўзгартирилиши мумкин.

26. Меҳнат таътили учун ҳақ меҳнат таътили бошланишидан камида уч кун олдин амалга оширилиши лозим.

27. Қонунчилик ҳужжатлари билан белгиланган йиллик меҳнат таътилларининг умумий давомийлиги (қўшимча таътиллار билан биргаликда) 48 иш кунидан ортиқ бўлмаслиги керак.

28. Йиллик ҳақ тўланадиган меҳнат таътилини олиш ҳуқуқини берувчи иш стажига қўшимча равишда муддати уч ойдан ортиқ бўлмаган муддатга икки ҳафтадан уч ҳафтагача бўлган иш ҳаққи сақланмаган ҳолда берилган таътиллار ҳам киритилади.

29. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 144-моддасида кўрсатиб ўтилган ходимлар тоифаларидан ташқари қуйидаги ходимларга меҳнат таътили уларнинг хоҳишига кўра ёзги ёки улар учун қулай бўлган бошқа вақтда берилади:

-Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 20 мартдаги 153-сон қарори билан тасдиқланган Ижтимоий аҳамиятли касалликлар рўйхатига асосан, ижтимоий аҳамиятга молик касалликлар бўйича ҳисобда турган ходимларга;

- бетоб оила аъзосини парваришлайётган ходимларга;

- ишлаётган пенсионерларга.

Бошқа ҳолатлар жамоа шартномасида белгиланиши мумкин.

30. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 124, 130, 132-моддаларига амал қилган ҳолда ходимларни ишдан ташқари, дам олиш ва байрам кунлари ишга жалб қилинишида Меҳнат кодексининг 220, 228 ва 245-моддаларида қайд этилган талабларга риоя этилган ҳолда ҳамда ушбу ходимларга Меҳнат кодексининг 157-моддасига мувофиқ тўловларини амалга ошириш лозим. Тўланадиган ҳақнинг аниқ миқдори жамоа шартномасига асосан белгиланади.

31. Ходимларга қуйидаги ҳолларда ҳақ тўланадиган қўшимча дам олиш кунлари берилади:

- фарзанд туғилганида отага уч иш куни;

- оила куриш муносабати билан уч иш куни;

- фарзандларининг тўй маросимида уч иш куни;

- яқин қариндошларининг дафн маросимида уч иш куни.

Яқин қариндошлар деб ходимнинг ота-онаси, ака-укалари, опа-сингиллари, фарзандлари, турмуш ўртоғи ҳамда турмуш ўртоғининг ота-онаси ҳисобланадилар.

Юқорида қайд этилган таътиллار кунига ходимнинг ўртача иш ҳақи миқдорида ҳақ тўланади.

32. Ходимнинг аризасига биноан унга иш ҳақи сақланмаган ҳолда қўшимча дам олиш кунни берилиши мумкин. Унинг муддати ходим билан “Иш берувчи” ўртасидаги келишувга биноан белгиланади, лекин у ўн икки ойлик давр мобайнида жами уч ойдан ортиқ бўлмаслиги керак, карантин даврида ушбу муддат ўзгариши мумкин.

Қуйидаги ходимларга уларнинг хоҳишига кўра иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътиллار берилади:

- ишлаётган I ва II гуруҳ ногиронлиги бор бўлган шахсларга ҳар йили ўн тўрт календарь кунга қадар;

- икки ёшдан уч ёшгача бўлган болани парвариш қилаётган аёлларга;

- ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ болани тарбиялаётган ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногиронлиги бор бўлган бола аёлларга ҳар йили ўн тўрт календарь кунга қадар.

33. Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 6 сентябрдаги 743-сон қарори билан тасдиқланган “Туман коэффицентлари, шунингдек, йиллик қўшимча таътилниң энг кам муддати қўлланиладиган табиий-иқлим шароитлари оғир ва ноқулай бўлган жойлар Рўйхати”да кўрсатилмаган табиий-иқлим шароитлари оғир ва ноқулай бўлган айрим жойларда ишловчи ходимлар иш ҳақиға корхонаниң маблаглари доирасида харажатлар, солиқ солинадиган базаға киритилган ҳолда, қўшимча таътиллар (фақат нобюджет ташкилотларда) белгиланади.

IV. МЕХНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШ, КАФОЛАТЛИ ТЎЛОВЛАР ВА КОМПЕНСАЦИЯ ТЎЛОВЛАРИ

34. “Иш берувчи” томонидан меҳнатга ҳақ тўлаш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган ягона тариф сеткасиға кўра амалға оширилади. Ягона тариф сеткаси бошланғич разряди сифатида биринчи разряд белгиланади ва амалдаги тариф коэффицентлари, шунингдек тариф ставкаларини энг кам меҳнат ҳақидан келиб чиққан ҳолда белгилаш тартиби сақлаб қолинади. Иш ҳақиниң кафолатланган энг кам миқдориға оғишмай риоға қилиниши таъминланади.

35. Тизимдаги ташкилот ходимлари учун белгиланган меҳнатга ҳақ тўлаш, моддий рағбатлантириш ва ижтимоий ҳимоя шартлари “Иш берувчи” томонидан тасдиқланган ички меъёрий ҳужжатға мувофиқ тадбиқ этилади. Шунингдек, жамоа шартномаларида ходимларниң лавозим маошлари Ўзбекистон Республикаси Президентиниң Фармонларига асосан белгиланган тартибда ошириб борилиб, меҳнатга ҳақ тўлаш фондиниң тариф қисми ва тарифға қўшимча қисми ўртасидаги мақбул нисбатни жамоа шартномалари воситасида ўрнатилишини таъминлайди.

36. Ходимларни мукофотлаш ва уларға моддий ёрдам кўрсатиш “Иш берувчи”ниң маблаглари ҳисобидан амалға оширилади.

37. Ходимларниң мазкур тизимида кўп йиллик хизмати учун тўлов иш ҳақи фонди ҳисобидан тўланади ва лавозим маошиға нисбатан қуйидаги миқдорларда белгилани:

3 йилдан 5 йилгача - 30 фоиз,

5 йилдан 7 йилгача - 50 фоиз,

7 йилдан 10 йилгача - 60 фоиз,

10 йилдан 14 йилгача - 70 фоиз,

14 йилдан ортиқ - 100 фоиз миқдорларда тўланади.

- “Иш берувчи” ниң молиявий ҳолатидан келиб чиққан ҳолда байрам саналарида, яъни Янги йил, Наврўз байрами, Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги куни, Конституция куни, 8 март Халқаро хотин-қизлар куни ва диний байрамларда (“Рўза ҳайит” (Ийд-ал-Фитр) ва “Қурбон ҳайит” (Ийд-ал-Адха) ҳамда касб байрамида бир марталик рағбатлантирилиши мумкин.

- Меҳнат кодексиниң 161-моддаси асосида меҳнатга ҳақ тўлашниң ҳар ярим ойда бир мартадан кам бўлмаслигини таъминлаш иш ҳақиниң ўз вақтида ва тўлиқ берилиши учун иш берувчи шахсан жавобгар ҳисобланади. Мазкур меъёр жамоа шартномасиға киритилиши таъминланади.

38. “Иш берувчи” ходимлар билан “Касаба уюшмалари кун” 11 ноябрни ҳар йили муносиб нишонлаш, молиявий имкониятлардан келиб чиқиб уларни рағбатлантириш чораларини кўради.

39. Касаба уюшмаси билан келишилган ҳолда ходимлар ва (ёки) уларнинг оила аъзоларига ички меъёрий ҳужжатлар талаблари асосида қуйидаги ҳолатларда:

- ходим вафот этганда унга бир ойлик иш ҳақи миқдорида моддий ёрдам тўлаб берилади, бунда моддий ёрдам унинг турмуш ўртоғи (хотини ёки эрига) тўлаб берилиб, агар ходимнинг турмуш ўртоғи (хотини ёки эри) бўлмаса моддий ёрдам унинг фарзандларига ёки уларнинг вояга етмаган фарзандларини асраб олган шахсларга тўлаб берилади. Ходим турмуш қурмаган ҳолларда эса моддий ёрдам ходимнинг яқин қариндошлари (ота-онаси, ака-укалари, опа-сингиллари)га берилади;

- турмуш қурганда, ходимнинг 50, 60 (юбилей) ёшга тўлиши муносабати билан, ҳамда пенсияга чиққанда моддий ёрдам тўлаб берилади.

40. Ходим меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра вафот этганда унинг оиласига моддий ёрдам кўрсатилиши жамоа шартномасида белгилаб қўйилади.

41. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш учун ходимларга бир йилда бир маротаба базовий ҳисоблаш миқдорининг 10 бараваригача миқдорда тўловлар амалга оширилади.

42. Ходимларнинг иш ҳақидан қарздорлиги мавжуд бўлган ҳолларда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг 2014 йил 19 апрелдаги 16-15-сонли Раёсат қарори билан “Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси тизимидаги касаба уюшма органлари томонидан иш ҳақи ўз вақтида тўланиши устидан жамоатчилик назоратини олиб бориш тартиби”га кўра иш олиб борилади.

43. Жамоа шартномаларига ходимлар учун белгиланадиган барча турдаги моддий ёрдамлар бериш ходимларнинг шахсий аризалари асосида (қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиб олиш учун бериладиган моддий ёрдамлар бундан мустасно), ташкилотнинг молиявий ҳолатидан келиб чиққан ҳолда, буйруқ билан расмийлаштирилиб, амалга оширилади. Шунингдек, ушбу моддий ёрдамларни тўлашда ҳар бир моддий ёрдам тури бўйича асословчи ҳужжатлар, яъни гувоҳномалар нусхалари, тиббиёт муассасаларидан олинган касалликни тасдиқловчи ҳужжатлар ва бахтсиз ходисани тасдиқловчи далолатнома нусхалари олиниши зарур.

44. “Иш берувчи” ишлаётган аёлларга ҳомиладорлик ва туғиш бўйича нафақаларни тўлашни кафолатлайди.

45. Тизимда ишловчи ногиронлиги бор бўлганногирон фуқаролар учун Ўзбекистон Республикасининг “Ўзбекистон Республикасида ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонунчиликдаида белгиланган барча имтиёзлар яратиб берилади.

46. “Иш берувчи” меҳнат жамоаси манфаатларига доир вазифаларни бажариш (малака ошириш, хизмат сафарида бўлиш, тиббий кўрикдан ўтиш, навбатчилик, маъруза ва амалий машғулотлар ва бошқа турли тадбирларда қатнашиш) давомида ходим ўзининг асосий ишидан озод этади. Агарда юқорида кўрсатилган тадбирлар иш вақтида ўтказилса, бу ҳолда ходимнинг ўртача иш ҳақи сақланиб қолинади - мазкур тадбирлар ишдан ташқари вақтда ўтказилса, ходимга сарф қилинган вақтига мутаносиб равишда ҳақ тўланади ёки қўшимча дам олиш вақти берилади.

47. Хизмат сафари даврида харажатлар иш берувчи томонидан Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2003 йил 29 августдаги 1268-сон билан рўйхатга олинган Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги хизмат сафарлари тўғрисидаги Йўриқномада белгиланган миқдорда тўланади.

48. Меҳнат кодексининг 172-моддасида кўзда тутилган тартибда, ходим агарда “Иш берувчи”нинг таклифига кўра бошқа жойдаги ишга кўчиб борганда қуйидагилар тўланади:

- кўчиш ва мол-мулкни кўчириб бориш билан боғлиқ харажатлар;
- янги жойда ўрнашиб олиш билан боғлиқ харажатлар;
- ходим томонидан “Иш берувчи” билан келишиб қилинган бошқа харажатлар.

49. Ходимга тегишли мол-мулкдан фойдаланганлик учун харажатлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 173-моддаси талаблари доирасида “Иш берувчи”нинг

розилиги билан ва унинг манфаатлари йўлида ходим ўзига тегишли мол-мулкдан фойдаланганда улардан фойдаланганлик учун харажатлар, шунингдек асбобларнинг ёки ўзга мол-мулкнинг амортизация харажатлари иш берувчи ҳисобидан тўланади. Харажатларни тўлашнинг миқдори ва тартиби эса жамоа шартномасида белгиланади.

50. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги ПФ-5969-сонли фармонида асосан мамлакатимизда пандемия даврида ходимлар коронавирусга чалинганда ёки оиласи “Иш берувчи” томонидан Коронавирус инфекцияси билан зарарланиши ёки зарарланган деб гумон қилиниши муносабати билан карантинга жойлаштирилган ота-оналар (улар ўрнини босувчи шахслар, васийлар, ҳомийлар), шунингдек, уларнинг 14 ёшгача бўлган боласини парвариш қилаётган шахсларга бир ойлик иш ҳақининг 100 фоизи миқдорида вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси тўланади;

-коронавирус инфекцияси билан зарарланиб, карантинга жойлаштирилган 14 ёшга тўлмаган боланинг ота-онаси (унинг ўрнини босувчи шахслар, васийлар, ҳомийлар) бўлган ходимлар билан меҳнат шартномаларини “Иш берувчи”нинг ташаббуси билан бекор қилиш таққиланади.

-карантинга оид чоралар амал қилиши даврида “Иш берувчи”лар ходимларни, айниқса ҳомиладор аёллар, кексалар, имконияти чекланган ҳамда сурункали касалликка чалинган шахсларни, уларнинг розилиги билан, амалда тўлаб келинган меҳнатга ҳақ тўлаш тартиби сақланган ҳолда уларни масофадан туриб ишлаш усулига, қулай иш графигига ёки уйдан туриб ишлашга ўтказишлари мумкин.

V. МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ

51. Ходимлар меҳнат вазифаларини меҳнат шартномалари ва ички меҳнат тартиби қоидаларига риоя қилган ҳолда бажарадилар.

52. Барча меҳнат вазифаларини сидқидилдан бажарган, самарали натижаларга эришган ходимларни ташаккурнома, қимматбаҳо совғалар ва фахрий ёрлиқлар билан тақдирлаш, тизимда турли номинациялар бўйича тақдирлаш, давлат ва тармоқ мукофотларига тавсия этиш орқали рағбатлантирилади.

53. Меҳнат интизомини бузганлик учун интизомий жазоларни қўллашга белгиланган муддатлар (Меҳнат кодексининг 182-моддаси) ўтиб кетгандан кейин йўл қўйилмайди.

54. Интизомий жазо қўлланилишидан аввал ходимдан ёзма равишда тушунтириш хати талаб қилиниши лозим.

55. Тизимида ходимларга нисбатан меҳнат интизоми шартларининг қўлланишини Меҳнат кодексининг 174-184-моддалари ҳамда мазкур келишувга киритилган талабларга асосан амалга оширади.

56. “Иш берувчи” ходимлар ўртасида меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашга қаратилган тушунтириш ва ташкилий ишларни олиб бориш, жойларда низоларга олиб келувчи вазиятларнинг олдини олишга қаратилган чораларни кўриб боради.

VI. МЕҲНАТ НИЗОЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШ

57. Томонлар, ижтимоий шериклик тамойилларини тан олган ҳолда, Келишувни бажарилишида юзага келган ҳар қандай низоларнинг олдини олиш чораларини кўришни ўз зиммасига оладилар.

58. Якка меҳнат низолари “Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Раёсатининг 12.01.2015 йилдаги 20-66 “с”-сонли ва Ўзбекистон Савдо-саноат палатасининг 15.01.2015 йилдаги 01-СП-сонли қўшма қарори билан тасдиқланган “Якка меҳнат низолари комиссиялари фаолиятини ташкил этиш юзасидан тавсиялар” асосида ишлаб чиқилган Низом асосида кўриб чиқилади.

59. Жамоаларга доир меҳнат низолари ўзаро ишонч ва ҳурмат билан, Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари асосида ҳал этилади.

60. Якка меҳнат низолари комиссиялари ходимларнинг мурожаатларини кўриб чиқиб, улар юзасидан қонунларга мувофиқ тегишли жавоб берадилар.

VII. МЕҲНАТ МУҲОФАЗАСИ ВА ГИГИЕНАСИ

Иш берувчи:

61. “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги Қонунга, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар ва норматив ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқ банк тизимида хавфсиз ва гигиена талабларига жавоб берадиган меҳнат шароитларини яратиб беради.

62. Меҳнат муҳофазаси тадбирларига (ҳар йили) белгиланган тартибда зарур маблағларни ажратилишини таъминлайди.

63. Ходимларнинг сони эллик киши ва ундан ортиқ бўлган ҳар бир ташкилотда меҳнатни муҳофаза қилиш талабларига риоя этилишини таъминлаш, уларнинг бажарилиши устидан назоратни амалга ошириш мақсадида меҳнатни муҳофаза қилиш хизмати ташкил этилади ёки меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича тегишли тайёргарликка эга бўлган мутахассис лавозими жорий этилади.

64. Ташкилотлар раҳбарлари ва тегишли мутахассисларнинг меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари бўйича тайёрланиши, қайта тайёрланиши, малакаси оширилиши ва билимларини текширилишини ташкил этади.

65. Ходимларни ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар ва касб касалликларидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 24 июндаги 177-сонли қарори билан тасдиқланган “Иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш қоидалари” талабларига мувофиқ ҳолда суғурта қилишни ташкил этади.

66. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 214-моддаси ва Соғлиқни сақлаш вазирининг 2012 йил 10 июлдаги “Ходимларни тиббий кўрикдан ўтказиш тартиби тўғрисида”ги 200-сонли буйруғи билан тасдиқланган Низом талабларига риоя қилган ҳолда ходимларни дастлабки ва даврий тиббий кўрикдан ўтказиш, бунда ходим чиқимдор эмаслиги ҳақида эслатиб ўтади.

67. Касаба уюшма органлари барча босқичларда меҳнат муҳофазаси, шунингдек “Иш берувчи”лар томонидан бу борада ўз мажбуриятларини бажарилишини назорат қилади.

68. Меҳнат жараёнида соғлиғига физикавий, кимёвий, биологик ва ишлаб чиқаришнинг бошқа зарарли омиллари таъсир этадиган, жумладан, ўсимликларни ҳимоя қилиш йўналишидаги агрономлар, энтомологлар, махсус учув аппаратларининг бошқарувчи ва ишчи ходимлари учун Меҳнат кодексининг 117-моддасига мувофиқ иш вақтининг ҳафтасига ўттиз олти соатдан ошмайдиган, қисқартирилган муддати белгиланади. Шунингдек ушбу ходимлар учун Меҳнат кодексининг 137-моддасига мувофиқ йиллик кўшимча таътил берилади.

69. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 11 февралдаги “Ходимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатлигининг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарарни тўлаш тўғрисида”ги 60-сонли қарори билан тасдиқланган қоидаларга мувофиқ меҳнатда жабрланган ва боқувчисини йўқотган oilаларга бир йўла ва ойма-ой тўланадиган нафақаларни ҳамда бошқа тўловларни тўланишини таъминлайди.

70. Меҳнатни муҳофаза қилишга оид талабларга риоя этилиши устидан давлат назорати ва текширувини амалга оширувчи органларнинг кўрсатмаларини бажаради ҳамда касаба уюшмаларининг ва ходимлар бошқа вакиллик органларининг тақдимномаларини кўриб чиқади ва тегишли чораларни кўради.

71. Ташкилотларнинг тармоқ касаба уюшмаси Республика Кенгаши томонидан “Меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлиги бўйича жамоатчилик назоратини ташкил этиш юзасидан” ўтказиладиган Республика кўрик-танловида иштирок этишини таъминлайди.

72. Норматив ҳужжатлар ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда бошқа норматив ҳужжатлар талабларига риоя этилиши устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш мақсадида меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича комиссия тузилади.

73. Ўзбекистон Республикаси “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги Қонуни (янги таҳрири) 31-моддасига мувофиқ меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакил этилган шахсга ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажариши учун ҳар ҳафтада камида икки соат иш вақти ажратилади ва бу вақт учун иш жойи (лавозими) бўйича ўртача ойлик иш ҳақи сақлаб қолинади. Шунингдек, иш берувчи касаба уюшма қўмитаси билан келишган ҳолда меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакилларини ўқитади ва рағбатлантиради.

74. Касаба уюшмалари ва ходимларнинг бошқа вакиллик органлари, шунингдек ходимларнинг ўзи меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакил этган шахслар қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

75. Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича Ўзбекистон Республикасининг қонунчилиги ҳужжатларида назарда тутилган кафолатларга риоя этиш ва имтиёзлар берилишини таъминлайди.

VIII. ИЖТИМОЙ СУҒУРТА. ИЖТИМОЙ ИМТИЁЗ ВА КАФОЛАТЛАР

76. Ишлаётган ходимлар ҳамда уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш, хавфсиз ва қулай меҳнат шароитлари яратиш мақсадида, “Иш берувчи” ва Республика кенгаши ўзаро келишилган ҳолда зиммаларига қуйидаги мажбуриятларни оладилар:

- Наврўз ва Мустақиллик байрамлари арафасида ёлғиз кексалар, пенсионерлар, ногиронлиги бор бўлган шасларлар, имконияти чекланган болалар, кам таъминланган ва кўп болали ва боқувчисини йўқотган оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш учун умумхалхалқ хайрия ҳашарларида иштирок этиш;

- кўп болали ва кам таъминланган ва боқувчисини йўқотган оилаларга, имконияти чекланган болаларни тарбиялаётган оилаларга, уруш ва меҳнат фахрийларига моддий ёрдам кўрсатиш;

- узоқ муддатли фойдаланиладиган товарлар харид қилиш, уй-жой қурилишига ҳақ тўлаш, уй-жой сотиб олиш учун ходимларга фойсиз ссудалар берилишига иш берувчи кўмаклашади.

77. Иш берувчининг айби билан меҳнатда майиб бўлган жабрланувчилар-ногиронлиги бор шасларни, узоқ муддат ишлаган, айна вақтда қаровсиз, ёлғиз қарияларни қўллаб-қувватлаш мақсадида уларга моддий ва амалий ёрдам кўрсатилади.

78. Ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини меҳнат таътили даврида Ўзбекистон Республикасидаги санаторий ва дам олиш масканларида, ёзги таътил даврида ходимларнинг фарзандларини болалар дам олиш оромгоҳларида соғломлаштириш ҳамда дам олиш учун йўлланмалар қийматини қоплаш “Иш берувчи”нинг молиявий шароитидан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади (жамоа шартномасига мувофиқ белгиланади).

IX. АЁЛЛАР МЕҲНАТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ. АЁЛЛАР ВА ОИЛАВИЙ ВАЗИФАЛАРНИ БАЖАРИШ БИЛАН МАШҒУЛ ШАХСЛАРГА БЕРИЛАДИГАН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР ВА КАФОЛАТЛАР

79. Жамоа шартномасида қуйидагилар назарда тутилишини таъминлаш:

- хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш мажбуриятларини ваколатли шахс зиммасига юклаш;

- ишга қабул қилиш ва хизмат бўйича кўтаришда хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ва имкониятлар яратиш;

- хотин-қизлар ва эркеклар меҳнатига ҳақ тўлашда тафовут яъни нотенгликни бартараф этиш талаблари киритилишини таъминлайди.

80. Хотин-қизларга имтиёзлар бериш ҳамда улар учун маънавий ва моддий қўллаб-қувватлаш чораларини қўллаш мақсадида:

- болали аёлларга моддий ёрдам кўрсатиш ва қисқартирилган иш вақтини ўрнатади;

- тиббий хулосага мувофиқ ҳомиладор аёлларга оғирроқ ишлар ёки ноқулай ишлаб чиқариш омиллари таъсиридан ҳоли бўлган иш ўринларини ажратиш имтиёзларини беради.

81. Касаба уюшмалари билан биргаликда тизимдаги барча қуйи ташкилотларда тузиладиган жамоа шартномаларига аёллар ва ёшларга имтиёзлар бериш бўйича алоҳида бўлимлар киритилишига эришади.

82. Касаба уюшмаси қўмитаси аёллар меҳнат шароитларини яхшилашга кўмаклашишни ўз зиммасига олади, аёллар меҳнати ва соғлиғи муҳофазаси бўйича ижтимоий дастурнинг бажарилишида “Иш берувчи”га яқиндан ёрдам беради.

83. Томонлар биргаликда жойларда хотин-қизларнинг ҳуқуқий савиясини ошириш ва дунёқарашини кенгайтириш мақсадида қизиқарли ва тарбиявий ўқув семинар-тренинглар ўтказилишини таъминлайдилар.

84. Жамоа шартномаларида хотин-қизларга имтиёзлар бериш, улар учун маънавий ва моддий қўллаб-қувватлаш чораларини қўллаш масалаларини назарда тутадиган имтиёзлар киритилишини назорат қилади.

Х. ЁШЛАР УЧУН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР ВА КАФОЛАТЛАР

85.Тизимдаги корхоналар фаолиятида ёш мутахассислар иштироки самарасини янада ошириш ҳамда ёшларни ижтимоий ҳимоя масаласи ечимини топиш мақсадида Томонлар қуйидагиларга келишиб олдилар:

- Халқаро Меҳнат Ташкилотининг “Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида”ги 138-сонли ва “Болалар меҳнатининг оғир шакллари таъқиқлаш ва йўқ қилишга доир шошилиш чоралар тўғрисида”ги 182-сонли Конвенцияларига биноан ишга қабул қилиш учун энг кичик ёшга рия этиш ҳамда болалар меҳнатининг оғир шакллари таъқиқлаш юзасидан аниқ мақсадга йўналтирилган иш олиб бориш;

- ёшлар билан ишлаш бўйича комплекс дастур ва уни амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқиш;

- ёш ходимлар, мутахассислар ва бошқалар ўртасида касб маҳорати бўйича танловлар ўтказиш;

- ёш оилалар аъзолари бўлган ходимларга ҳар тарафлама ёрдам кўрсатиш.

86.Томонлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексига кўзда тутилган қуйидаги кафолатларга рия этилишини ҳамда имтиёзлар берилишини таъминлаш мажбуриятини ўз зиммаларига оладилар:

- а) ўн саккиз ёшга тўлмаган ходимлар учун (МКнинг 116, 135, 143, 144, 202, 203, 214, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246-моддалари);

- б) ишни таълим билан бирга қўшиб олиб бораётган ходимлар учун (МКнинг 103, 143, 144, 249, 250, 254, 255, 256, 257, 258-моддалари);

- в) таълим муассасаларини битирган ходимлар учун (МК 68, 103, 247¹-моддалар).

87.“Иш берувчи” ўн саккиз ёшга тўлмаган шахсларга меҳнатни муҳофаза қилиш, иш вақти, таътиллار ва бошқа меҳнат шартлари соҳасида қўшимча имтиёзлар бериш ҳамда касб-хунар таълими муассасаларида ёш мутахассисларни тайёрлаш, уларни “Иш берувчи”нинг тизимдаги қуйи ташкилотлари фаолиятига жалб этиш борасида аниқ мақсадга йўналтирилган ишларни олиб бориш мажбуриятини олади.

88.Таълим муассасаларида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиб, ўқув режасини бажараётган ходимларга Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексига белгиланган имтиёзларга қўшимча тарзда, ишни таълим билан қўшиб олиб бориш учун зарур бўлган кундалик иш вақтининг бошланиши ва тамом бўлиши ходимга мақбул вақти ўрнатилиши кафолатланади.

89.Ёшларни миллий истиқлол ғояси руҳида тарбиялаш, уларни турли ёт диний-экстремистик оқимлар таъсирига тушиб қолишларидан, зарарли одатларга берилиб кетишларидан муҳофаза қилиш мақсадида давлат ва ҳуқуқ-тартибот органлари, республикада фаолият кўрсатаётган жамоат ташкилотлари ҳамда жамғармалар билан ҳамкорликда ахлоқий-тарбиявий мавзуларда давра суҳбатлари, учрашувлар ташкил қилинади.

90.Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 84-моддасига асосан ўрта-махсус, касб-хунар таълими муассасаларининг ҳамда олий ўқув юртларининг тегишли таълим муассасасини тамомлаган кундан эътиборан уч йил ичида биринчи бор ишга кираётган битирувчилари ишга қабул қилинганда дастлабки синов белгиланмаслиги таъминланади.

91.Жамоа шартномаларида ёшларга имтиёзлар бериш, улар учун маънавий ва моддий қўллаб-қувватлаш чораларини қўллаш масалаларини назарда тутадиган имтиёзлар киритилишини назорат қилади.

92.Узоқ муддат фойдаланиладиган товарлар харид қилиш, уй-жой қурилиши, шунингдек сафарбарлик чақируви захирасида хизмат ўташга ҳақ тўлаш учун ёш ходимларга фойсиз ссудалар берилишига иш берувчи қўмаклашади.

93.Ҳар бир меҳнат жамоасида “Устоз-шогирд” тизимини жорий этиб, бунда, таълим муассасаларини тамомлагандан кейин биринчи марта ишга қабул қилинган ходимларга бир йил давомида тажрибали ходимни устоз сифатида бириктириш ҳамда Устоз ходимларни рағбатлантиришни таъминлайди.

94.Касаба уюшма қўмитаси ўқувчи ва талабаларнинг ишлаб чиқариш амалиётига раҳбарлик қилишга юқори малакали мутахассисларни жалб қилишга қўмаклашиш, янги

ишга қабул қилинган ёшларнинг иш жойларида мослашишини таъминлаш бўйича иш олиб бориш мажбуриятларини олади.

XI. МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАР, ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТНИ ОММАЛАШТИРИШ, МЕХНАТКАШЛАР ВА УЛАРНИНГ ОИЛА АЪЗОЛАРИНИ СОҒЛОМЛАШТИРИШ

95. Мазкур масалаларда Томонлар қуйидагиларни ўз зиммаларига оладилар:

- тизимдаги ҳар бир ташкилотда Маънавият ва маърифат хонасини ташкил этиш ва уни Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари, мустақиллик йилларида чоп этилган замонавий адабиётлар ҳамда плакатлар, стендлар билан таъминлаш;

- “Иш берувчи”нинг тасарруфида бўлган кутубхоналарни ташкилот ҳисобидан янада ривожлантириш, моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, жорий ва капитал таъмирлаш ишларини ўтказиш, жиҳозларни янгилаб бориш;

- ходимларнинг маданий хордиқ чиқаришлари, жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишларига шароит яратиш;

- ходимларнинг бўш вақтларини сермазмун ўтказишлари учун жойлардаги музейларга ҳамда тарихий ёдгорликларга бой бўлган республикамиз ва унинг ҳудудларига саёҳатлар уюштириш;

- умумхалқ байрамларини нишонлаш кунларида турли мусобақалар, кўрик танловларни ташкил этиш;

- касаба уюшмаси фаолларини касаба уюшмаси фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича ўқитишни

- ходимлар, айниқса ёшларни маънавий-маърифий, ғоявий-мафкуравий дунёқарашини янада ошириш, сиёсий ва ҳуқуқий билимини ривожлантириш, интеллектуал салоҳиятини такомиллаштириш мақсадида, турли соҳа вакилларини жалб этган ҳолда давра суҳбатлари, маънавий-маърифий тадбирлар, “Маърифат соатлари”ни ўтказиб бориш;

- жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланиш учун моддий ва бошқа шарбитлар яратиб бериш ҳамда меҳнат жамоасида ходимлар гимнастикасини жорий этиш;

- иш вақтидан сўнг (ҳафтада камида бир марта) тизимдаги меҳнат жамоаларида раҳбар ва барча ходимларнинг жисмоний-тарбия ва спорт машғулоти (югуриш, стритбол, футбол, бадминтон, волейбол, баскетбол, стол тенниси, сузиш ва бошқалар) билан шуғулланишини ташкил этиш ишларини ҳамда, тизимдаги меҳнат жамоаларида фаолият юритаётган бир нафар ходимга “Спорт тарғиботчиси” қўшимча вазифасини юклаш ва унинг базовий лавозимларига 20 фоизгача миқдорида устама белгилашни йўлга қўйишга эришишни ўз зиммасига оладилар.

96. “Иш берувчи” ходимлар ва уларнинг фарзандларини соғломлаштириш дам олдириш, маънавий-маърифий ва спорт тадбирларини амалга ошириш мақсадида маблағлар ажратади.

97. Республика кенгашининг “Энг намунали бошланғич ташкилот” республика кўрик танловида тизимдаги ташкилотлар иштироки таъминланади.

98. Ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш ҳамда дам олиши учун йўлланмалар “Иш берувчи” тизимидаги бошланғич касаба уюшма қўмиталари томонидан бериладиган буюртмалар асосида, улар томонидан тўланган ижтимоий солиқ тушумларидан ва касаба уюшмасига аъзолик бадалларидан тушган маблағларнинг соғломлаштиришга ажратилган миқдorigа мувофиқ равишда берилади. Томонлар тизимда болалар соғломлаштириш оромгоҳлари мавжуд бўлса ёки янги ташкил этилса, уларни моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, мавсумга ўз вақтида тайёрлаш ва маблағ ажратилишини таъминлайди.

XII. КЕЛИШУВНИНГ АМАЛ ҚИЛИШИДА УНИ АМАЛГА ОШИРИШ МЕХАНИЗМИ БАЖАРИЛИШИ УЧУН ТОМОНЛАРНИНГ ЖАВОБГАРЛИГИ

99. Мазкур Тармоқ келишувига имзо чеккан ҳар икки тараф унинг мақсадларини рўёбга чиқиши учун ўз ваколатлари доирасида масъулиятни тан оладилар ва юзага келиши мумкин бўлган муаммоларни ҳал этилишида ҳамкорлик қилиш мажбуриятини оладилар. Тармоқ ходимларининг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ифодаловчи ягона вакили деб Ўзбекистон агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгашини тан

Тармоқ келишувига белгиланган вазифаларнинг бажарилишини назорат қилувчи
Ижтимоий-меҳнат масалалари бўйича комиссия
ТАРКИБИ

Т/р	Фамилияси, исми, шарифи	Лавозими	Имзоси
1			
2			
3			
4			
5			
6	Э.Байниязов	Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши раиси ўринбосари	
7	И.Хазраткулов	Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши раисининг ёшлар масалалари бўйича маслаҳатчиси	
8	Ғ.Сайдиев	Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши Бош меҳнат ҳуқуқ инспектори	
9	З.Кулматов	Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши Бош меҳнат техник инспектори	
10	Ш.Бегимкулова	Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши Ташкилий ишлар бўлими мудири	

Изоҳ: Комиссия таркибидаги ходимлар бошқа ишга ўтказилганда, унинг ўрнига тайинланган
ходим (мутахассис) комиссия аъзоси ҳисобланади.

олади.

100.Томонлар мазкур Тармоқ келишувининг амал қилиш даврида қуйидагиларни зарур деб ҳисоблайдилар:

а). Ижтимоий меҳнат муносабатларининг энг муҳим масалалари юзасидан Томонларнинг манфаатларига тааллуқли қарорлар қабул қилишдан олдин ўзаро маслаҳатлашувлар ўтказди;

б). Заруратга қараб, лекин камида йилда бир марта Тармоқ келишувининг бажарилишини Томонлар, ҳамкорликда ўтказиладиган мажлисларда муҳокама қилиб боради ҳамда ушбу масала бўйича “Иш берувчи”нинг таркибидаги корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг ҳисоботларини эшитади;

в). Ушбу Келишувнинг ижросини назорат қилиш учун Тарафлар вакилларида иборат Ижтимоий-меҳнат масалалари бўйича комиссия тузилади (комиссия рўйхати илова қилинади). Келишув шартларини бажарилиши бўйича текшириш олиб бориш вақтида тарафлар ўзларидаги бунинг учун зарур бўлган барча маълумотларни тақдим этадилар.

г). Тармоқ келишувини тузган Томонлар уни барча меҳнат жамоаларига ва касаба уюшма органларига етказишни таъминлайди;

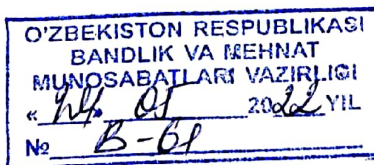
д). Тизимдаги қуйи ташкилотларни Республика кенгаши касаба уюшмасига аъзоликка жалб қилишида Томонлар ҳамкорлик қиладилар;

е). Тармоқ касаба уюшмаси аъзоларининг ёзма аризалари асосида касаба уюшмаси аъзолик бадаллари Корхона бухгалтерияси орқали пул ўтказиш йўли билан тўланиб борилишини мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар.

101.Ушбу Тармоқ келишувининг белгиланган муддати тугагач, янгиси қабул қилингунга қадар амалда бўлади, тизимдаги қуйи ташкилотларда эса жамоа шартномаларини - март ойдан кечиктирмай тузишни таъминлайди.

102.Ушбу Тармоқ келишувининг тўлиқ ва аниқ бажарилиши учун Томонлар масъулдирлар. Шунингдек, Тармоқ келишувининг бирон-бир банди бажарилмаган тақдирда Томонлар қонунчиликда белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

2022 йил “14” май да Тошкент шаҳрида тузилган.

Ўзбекистон Агросаноат мажмуи
ходимлари касаба уюшмаси
Республика кенгаши раиси

Ўзбекистон Республикаси
Сув ҳўжалиги
Вазири

Ш.Хамраев